No. 21. Donderdag 20 Mei 1915. 15de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:
HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

KOLONIAAL ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST": TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Suriname.

In een onzer vorige nummers hebben wij melding gemaakt van het rapport van twee afgevaardigden uit Britsch Indië, die in April 1913 een onderzoek instelden naar den toestand der Britsch-Indische immigranten in Suriname. Wij willen thans nog enkele opmerkingen uit het rapport mededeelen. De commissie vond de huisvesting voldoende, maar wenschte de aarden vloeren vervangen te zien door houten vloeren, tenzij er redenen zijn, die het toestaan van aarden vloeren rechtvaardigen. In een land, waar men zooveel last heeft van insecten, zouden cementvloeren ons beter toeschijnen, hoewel het ons niet onbekend is, dat de creolen cement- en steenen vloeren „koud" en ongezond vinden.

De commissie wenscht, dat de geneesheeren minstens 3 maal per week de hospitalen der groote plantages zullen bezoeken. In het algemeen werden de geneeskundige voorzieningen bevredigend bevonden. Het sterftecijfer der immigranten is veel lager dan het algemeen sterftecijfer in de kolonie.

De commissie vindt de loonen op de meeste der bezochte plantages te laag en zal emigratie naar de kolonie niet aanbevelen, als de loonen niet tot een gemiddelde van meer dan 3 gulden per week stijgen.

Bij het laag gemiddeld aantal werkdagen meent de commissie, dat men de arbeiders door premies aan geregelde werkers moest aanmoedigen. Het kan niet voordeelig zijn de kosten van aanvoer en, na 5 jaar, van terugvoer te betalen voor arbeiders, die slechts 920 dagen in dien tijd werken, terwijl met gewone vlijt dit cijfer met 40 pct. verhoogd kan worden.

De hooge huren voor plantage-winkelgebouwen vindt de commissie een schatting op den verkoop in de winkels, wat niet zonder invloed op de prijzen is.

Omtrent de rechtspleging geeft de commissie eenige goede wenken. Zij zou ook gaarne zien, dat aan Hindoe- en Muzelmansche priesters de bevoegdheid gegeven werd tot het wettelijk sluiten van huwelijken. Voorts acht zij het noodzakelijk, dat in de toekomst districtsambtenaren in vasten dienst de Hindostantsche taal behoorlijk zullen kennen.

De commissie is tegen het sluiten van her-contracten. Zij meent, dat de geoefende arbeider, evenals in Demerary, door goede behandeling en flinke loonen gelokt dient te worden vrijwillig op de plantages te blijven werken na expiratie van zijn contract.

De verhouding tusschen werkgever en arbeider vond de commissie zeer goed. Over harde behandeling en overwerken wordt zelden geklaagd. Ontevredenheid over taken kan op de plantage vrij geuit worden.

De commissie is zeer ingenomen met de maatregelen, die getroffen worden om van de immigranten kolonisten te maken en met de reeds verkregen resultaten. De Britsch-Indiërs hebben vrijwel de melkvoorziening en het landtransport in handen en voor nijvere Britsch-Indiërs acht zij de gelegenheid, om in de kolonie vooruit te komen, ruim.

Ook het onderwijs in de kolonie, waarvan de Britsch-Indiërs profiteeren, roemt de commissie. Zij wijst op het voorbeeld van den zoon van den hoofd-tolk Sital Persad, die in Suriname zijn opvoeding genoot en thans het bevel voert over een groot zeilschip.

* * *

Een drietal jaren geleden werd, op verzoek van den toen fungeerenden Administrateur van Financiën in Suriname, den heer Struycken de Roysancour, door den heer W. H. A. van Romondt, Districts-commissaris van Nickerie, een nota samengesteld over de landbouwersleenbanken in Suriname. De heer Struycken de Roysancour wenschte n.l. in studie te nemen het vraagstuk op welke wijze rationeel credietwezen van gouvernementswege gesteund, voor den klein-landbouwer in Suriname ware in het leven te roepen of te vormen.

Deze nota is, vermeerderd met eenige aanteekeningen van den schrijver en met een voorbericht van den Directeur van den landbouw in Suriname, verschenen als bulletin no. 32 (Februari 1915) van het Departement van den landbouw aldaar, onder den titel „Credietbanken voor den kleinen landbouw". In dit van veel zaakkennis getuigend geschrift, dat zich niet leent tot een korte samenvatting, betoogt de heer Van Romondt dat voor Suriname volksbanken, volgens het type van de instelling te Coronie, de voorkeur verdient boven de in Suriname opgerichte Raiffeisen bankjes.

* * *

Nog van een ander geschrift, dat ons welwillend is toegezonden, willen wij hier melding maken. De heer F. P. Schuitemaker, geneesheer te Paramaribo, heeft in een met een kaart en elf kiekjes verlucht vlugschrift: „De lepra en de gouvernementsleproseria in Suriname", de zieken, die tot gevaar van hun omgeving, zich in de stad en elders verborgen houden en een ellendig bestaaan leiden, of liever, lijden, willen opwekken zich liever in de genoemde inrichting te laten opnemen, waar zij goed verpleegd worden en het zeker beter hebben dan in hunne schuilhoeken.

De heer Schuitemaker heeft hiermede een nuttig werk gedaan. In een voorwoord wijst de Geneeskundige Inspecteur in Suriname, de heer H. A. Hovenkamp, er op, dat het gesticht in de laatste jaren, dank zij vooral den krachtigen steun van Gouverneur Baron Van Asbeck en diens echtgenoote, zeer is verbeterd en nog steeds geriefelijker gemaakt wordt. Opneming in het gesticht is tevens voorshands een der beste methodes om de uitbreiding der ziekte tegen te gaan.

„Op isolement der zieken in hunne eigen woning, — aldus de heer Hovenkamp — zelfs al zou de wet hiertoe verplichten, valt in de praktijk niet te rekenen. Immers verreweg het grootste gedeelte der bevolking in Suriname gelooft nog aan het zondigen tegen „treef" als de oorzaak voor lepra. Dat lepra overgaat van mensch op mensch, hetzij direct of indirect, wordt weinig geloofd, zeker als men is dat deze ziekte veroorzaakt wordt door 't eten van rundvleesch, varkensvleesch, pinda of lengvisch, of iets anders, al naarmate in hunne droomen aan grootmoeder, tante of moeder is geopenbaard. Zoolang dit geloof aan „treef" blijft bestaan, zal de omgang met melaatschen in den familiekring zeer intiem en derhalve het besmettingsgevaar groot blijven.

Eenmaal ingewortelde begrippen worden moeilijk uitgeroeid en de overtuiging dat lepra besmettelijk is, wint slechts al te langzaam veld."

Wij zijn van meening, dat hier de hulp van de school moet worden ingeroepen. Het opkomende geslacht moet tot beter inzicht gebracht worden. Een poging in die richting werd een 20-tal jaren geleden gedaan door het departement van onderwijs in een circulaire aan de onderwijzers, waarin zij werden uitgenoodigd het geloof aan „treef" te bestrijden en te wijzen op de besmettelijkheid van de lepra.

Herhaling van de circulaire verdient aanbeveling, evenals de verspreiding van des heeren Schuitemaker's boekje op de scholen.

Voorts willen wij in herinnering brengen een reeds in 1889 bij Martinus Nijhoff verschenen geschrift: „Over de oorzaken der verbreiding van de lepra. Een waarschuwend woord hoofdzakelijk gericht tot de bewoners van Suriname", door Dr. Ch. Landré. Ruime verspreiding ook van dit geschrift op de scholen in Suriname zij hier aanbevolen.

Als een staaltje, welke eigenaardige denkbeelden men omtrent den invloed van sommige spijzen vindt, niet alleen bij onontwikkelde menschen, maar ook bij personen, van wie men anders zou verwachten, moge hier een aanhaling volgen uit een boek van den als schrijver over Surinaamschen landbouw, enz. bekenden M. D. Teenstra, naar wij meenen, een Groninger van geboorte.

In zijn boek „De Nederlandsche West-Indische Eilanden", Amsterdam 1837, II, 311, schrijft hij over het eiland St. Martin:

„Het grootste gedeelte der Creoolen is ongemeen bijgeloovig. Droomen, nachtgezigten, voorteekens, enz. hebben een grooten invloed op hunne handelingen, terwijl hunne zielsrust dikwerf door spookverbeeldingen gestoord wordt. Een en ander moet, dunkt mij, worden toegeschreven aan het onmatig gebruik van visch, welke ik wegens deszelfs slijmachtigheid als voor ziel en lichaam even nadeelig beschouw. Ook vindt men in alle visschersplaatsen de meeste bijgeloovigheid."

Curaçao.

In de „Amigoe" van 17 April j.l. lezen wij:

„'t Is raar weer in de laatste weken; benauwd warm, zoo goed als geen wind, en dikke, zware zwarte lucht. Misschien komt er regen, of woedt er een orkaan in de buurt. De barometer schommelt geweldig en neemt soms heele sprongen van 4—5 gr.

Begin April heeft Colon te lijden gehad van een orkaan, die het laatste brokje golfbreker, dat een paar maanden geleden gespaard bleef, ook nog weg nam. Ze kunnen daar weer opnieuw beginnen.

Heelemaal klaar komen ze misschien nooit met het Panama-kanaal. Als er geen orkaan is, hebben ze storm, als er geen storm is, hebben ze een storting van aarde in den Culebrapas."

* * *

Hetzelfde blad schrijft:

„Er is nu zoo ongeveer ƒ 43000 aan giften uit Nederland ontvangen ten bate van Het Ondersteuningsfonds „Ned. Antillen."

Dat is boven alle verwachting veel. Curaçao is Nederland zeer dankbaar.

Deze goede gaven zullen zoo goed mogelijk worden besteed.

De gelden worden uitgedeeld in overleg met den Heer Gouverneur der Kolonie, die op zijn beurt overleg pleegde met de Heeren Gezaghebbers van Aruba en Bonaire en de Heeren Districtsmeesters der buitendistricten van Curaçao.

Maandelijks zal overeenkomstig de behoeften het noodige geld worden beschikbaar gesteld.

Ook de armen van het stadsdistrict worden niet vergeten. Men berekent de maandelijksche uitgave op ± 4000 Gld. en hoopt op deze wijze den ergsten nood te kunnen lenigen tot de normale tijden weer zijn teruggekeerd. Het Fonds heeft aan de armsten der armen reeds ondersteuning verleend vanaf de maand November 1914, dat is derhalve reeds gedurende 5 maanden. Maar hoe vele maanden zal hulp nog noodig wezen? Men is dus wel verplicht het zeer bedaardjes aan te leggen."

* * *

En onder het hoofd: „Landbouw":

„De Directeur van den Landbouw in West-Indië, de heer D. S. Huizinga, is met de „Nickerie" naar Paramaribo teruggekeerd. Zijn indrukken over den landbouw op

ons eiland komen wonderwel overeen met de op het oogenblik heerschende meening van het Koloniaal Bestuur. Ook de heer Huizinga is van meening, dat men verstandig doet met geen nieuwe proeven meer te ondernemen, maar zijn krachten te besteden om de bestaande cultures van Curaçao te verbeteren.

De heer Dussel gaat zeer practisch te werk en zal zijn beste zorgen wijden aan de verbetering der maïs-cultuur en van voedergewassen, groenten en vruchten.

Toevallig waren we deze week in de gelegenheid een proefje te nemen van de Prinsessen-boontjes, gekweekt op „Cas Chikitoe." De boontjes waren zeer malsch en goed van smaak.

O, als we die tijden nog eens beleven mochten, dat er met meer zekerheid ieder jaar wat maïs-oogst verwacht kon worden, een grootere voorraad veevoeder en geregeld wat goede vruchten en versche groenten!

* * *

In „De Vrijmoedige" van 15 April j.l. een uitvoerig, met redenen omkleed ingez. stuk van den heer D. de Marchena, waarin deze zijn verwondering te kennen geeft over het door Prof. Kraus in de Eerste Kamer der St. Gen. geuit oordeel betreffende het bijzonder onderwijs op Curaçao, besluitend met de woorden:

„We hebben thans een deskundig Inspecteur in ons midden; een man, die volgens den Minister van Koloniën, in Suriname reeds zijn sporen op onderwijs-gebied verdiend heeft en binnenkort zullen we van hem hetzij bij de behandeling der Begrooting voor 1916, hetzij bij zijn uit te brengen rapport aan den Minister wel vernemen hoe hij den toestand van het onderwijs alhier heeft aangetroffen. Zal hij ons aantoonen dat die toestand was in overeenstemming met den indruk van Prof. Kraus, dan zal ik gaarne het hoofd buigen, wat ik voorshands weiger te doen voor de uitspraak van Prof. Kraus, die — met alle achting voor zijn persoon, zijn talenten en zijn groote vermaardheid als ingenieur — in ieder geval toch geen deskundige op onderwijs-gebied is."

* * *

Er is een begin gemaakt met den aanleg van een onderzeeschen kabel tusschen Mayaguez (Pto. Rico) eenerzijds en Santo Domingo en Cuba anderzijds, waardoor de veelvuldige storingen van het telegraphisch verkeer, veroorzaakt door het telkens in het ongereede raken van de landlijn over Santo Domingo, vermeden zullen worden.

De kabelboot Pouyer Quertier van de Fransche maatschappij is reeds tot dat doel ter plaatse aanwezig.

Ook Curaçao zal in groote mate van de genoemde verbetering van den dienst profiteeren.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Insulinde's Dageraad. Te Salatiga is, volgens de „Sinar Djawa", onlangs een vereeniging opgericht, die dezen naam draagt en waartoe door een der Europeesche onderwijzers aan de Hollandsch-Inlandsche school aldaar den stoot gegeven werd. Het doel is om de Inlandsche jongens en meisjes, die tot deze vereeniging toetreden, geestelijk en vooral zedelijk tot ontwikkeling te brengen. Als zij lid worden, moeten zij dan ook de gelofte afleggen om een zedelijk leven te leiden, geen hanengevechten te houden of bij te wonen, geen opium te schuiven of sterken drank te dringen, niet te dobbelen, steeds de waarheid te spreken, eerbied te hebben voor vrouwen en oude menschen, de dieren te beschermen en alle ongelukkigen te helpen. Deze vereeniging telt thans reeds 60 leden, waaronder 6 meisjes en als een merkwaardigheid mag worden beschouwd, dat ook 2 Europeesche jongens zijn toegetreden. In den beginne hadden de Inlandsche jongens, die lid werden, nog al veel te verduren van de plagerijen en bespotting, maar zij gingen kalm hun gang. De meesten hunner zetten nu hunne studies voort; er zijn er, die naar de artsenschool te Soerabaja gaan, naar de landbouwschool te Soekaboemi, de Muloschool te Djokja, de Seincursus te Weltevreden, ook bij het Boschwezen zijn er geplaatst. Dit is, dus — zegt het blad — een vereeniging, die de menschen niet alleen knapper maakt, maar ook hun innerlijk gemoed ontwikkelt en dit is wat de Inlander noodig heeft, naast onderwijs: verstandelijke opvoeding. Als nu maar de Godsdienst er buiten gehouden wordt. Trouwens, de president van de Vereeniging en de onderwijzer Hardjokoesoemo aan de Hollandsch-Inlandsche school zijn Mohamedanen. Onder-voorzitter is de heer Soerosoegondo. De assistent-resident van Salatiga, de heer Verberne, is eerevoorzitter dezer vereeniging, die de belangstelling van den Landvoogd getrokken heeft. Zijne Excellentie moet er dan ook op aangedrongen hebben, dat op meerdere plaatsen afdeelingen gevormd zouden worden, voornamelijk onder de oudere leerlingen der Inlandsche scholen. Het plan bestaat om van deze Vereeniging een bondsorgaan te doen uitgaan, waarvan de heer de Klerk te Salatiga dan redacteur zal zijn.

Wijziging van artikel III van het Reg. Regl. Het wetsontwerp daartoe werd door de Tweede Kamer der St. Gen. aangenomen. De heeren Bogaart, Beumer en Scheuer bestreden het ontwerp, zeggende, dat de Inlanders nog niet rijp zijn voor zoo groote vrijheid. De heeren van Deventer, Fock, de Meester, Troelstra, Bos en de Minister hebben het ontwerp warm verdedigd, zeggende, dat het geheel lag in de lijn van geleidelijke toekenning van zelfbestuur. Het amendement van den heer Bogaart werd verworpen. Iemand, die zich Wibisana teekent en het vorenstaande in de „Doenia Bergerak" vermeldt, voegt daaraan het volgende toe:

Over het al of niet rijp zijn van den Inlander zullen wij maar liefst zwijgen. Het is een onderwerp, dat in de Indische persorganen tot vervelens toe is behandeld en mishandeld. Ik wil hier maar even opmerken, dat Christelijke heeren als Bogaart en Scheuer — is de heer Beumer ook rechts? — niettegenstaande den eeuwenlangen zendingsarbeid den inboorling nog niet „gaar gestoomd" vinden. Bij het lezen van bovenstaand bericht, denk ik onwillekeurig aan den „rebel" D. D., de oproerkraaiers Tjipto en Soewardi. Zijn het niet deze gevaarlijke sujetten, die in het glanstijdperk van de I. P. en Expres steeds hebben geschreeuwd om meer vrijheid, voornamelijk van vereeniging en vergadering? Twee van hen zijn nu ver weg van hun aanhangers in het koude Noorden, om daar hun te warme ideeën onder vriespunt te houden. Voor den derde, die sedert in ons midden terug is, bestaat kans, dat hij een „kuur" op een verlaten eiland ergens in een uithoek van den Archipel moet doormaken. Geen nood, de offers zijn het doel wel waard. In Europa hoort men in deze dagen ook dezelfde verzuchting. De weg naar de hoofdplaats van den vijand gaat daar over de lijken van hun huisvaders en veel belovende jonge mannen. Maar toch gaat men daar al gravend voort in de richting van 's vijands hoofdplaats. Doch bij ons hier in Insulinde maakt men geen gebruik van loopgraven, zoodat heel wat edele lichamen en zielen van Ksatrias als offers van kogels en granaten zullen vallen.

Persdelicten en solidariteit. Een zekere Boeto Idjo zegt in hetzelfde blad, dat bij de behandeling van de zaak Darna, een der raadsleden aan den beklaagde gevraagd heeft wat puntjes en een uitroepteeken beteekenen, waarop beklaagde natuurlijk het antwoord schuldig bleef. Het is een...... (vrees voor delict) zoeken .... (vrees voor delict) .... van (vrees voor delict) .... spijkers (vrees voor delict) .... op (vrees voor delict) .... (vrees voor delict) .... laag (vrees voor delict) .... water (vrees voor delict).........

Wij niet-rechtsgeleerden, dachten nog wel, dat de justitie boven alle partijschappen stond. Wij zijn nu echter genezen van onze onnoozelheid.

I. J. B. Deze drie letters zijn in den laatsten tijd (volgens de „Doenia Bergerak" en andere Inlandsche bladen) meer op den voorgrond getreden naar aanleiding van de ingestelde vervolgingen tegen zijn leden door de justitie. In deze kritieke dagen hebben de leden dezer journalistieke organisatie een buitengewone solidariteit aan den dag gelegd. Na den oproep van den voorzitter om financieelen steun ten behoeve van de vervolgden, werd in nauwelijks twee weken tijds voor meer dan *f* 400 contant ingeteekend. Als men bedenkt, dat de gestorte bedragen klein zijn, varieerende van *f* 0.25 tot *f* 5.—, dan kan men gemakkelijk narekenen, dat het aantal deelnemers vrij groot is. Het Inlandsche publiek, beseffende, dat de pers zijn voorlichtster is, heeft aan den oproep ook gevolg gegeven en de stroom van geldzendingen houdt nog steeds aan, zelfs bedragen van 2½ cent komen in de boeken van den penningmeester voor. Ook grootere sommen vloeien in de kas. Die wat meer in de melk te brokken hebben, hebben *f* 10, *f* 25 en *f* 50 gestort. Een Javaan in de Buitenbezittingen zond een bedrag van *f* 25 met de stellige mededeeling, dat de andere vijf en twintig pop onderweg zijn. Een Raden Ajoe, die onbekend wenscht te blijven, zegde den bond haar financieelen steun toe, enz.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Rehabilitatie. Met genoegen vernamen wij — alzoo de „Perniagan" — dat de Minister van Koloniën, in antwoord op de hem gestelde vragen, geantwoord heeft, dat de in het artikel van den heer Gonggrijp, de gewezen „Kandjeng Papa van de S. I." vervatte beschuldigingen tegen den heer Mr. Milius, president van den Landraad te Toeban, ten eenenmale onwaar en valschelijk bevonden zijn. Slechts in één opzicht had de heer Milius schuld, n.m., dat de akte van verwijzing niet vooraf werd voorgelezen.

Rebellen. In het leprozen-gesticht te Poeloe Setjanang (Sumatra's Oostkust) werden eenige Chineezen van slechte reputatie, betrapt dat zij goederen gestolen hadden van den Chineeschen kédi. Dr. Birney, de directeur van het hospitaal, strafte hen met inhouding van eenige centen voor den inkoop van dagelijksche versnaperingen. Hiermede namen zij geen genoegen en begonnen ruzie te maken, met bijlen en hakmessen gewapend gingen zij rond, zoodat Dr. Birney en twee ziekenverpleegsters van het Leger des Heils genoodzaakt waren de vlucht te nemen. Aan Dr. Birney en één der verpleegsters gelukte het te ontkomen, maar de andere zuster werd zwaar gewond; zij zoude verder getjintjang zijn geworden, zoo niet juist eenige Javaansche koelies toevallig op het terrein waren gekomen en haar ontzetten. Zij werd naar het hospitaal te Medan overgebracht en daar onder behandeling van Dr. Buma gesteld. Vier der belhamels werden gevat, de anderen wisten in de bosschen te ontvluchten. (Sinar Sumatra).

Slecht inzicht. Volgens het verslag over 1914 van de Tegalsche afdeelingsbank was er een zeer gegoede hadji, in Tegal, die een leening van *f* 400 wenschte aan te gaan, maar tevens tot meerdere zekerheid voor de richtige afbetaling van deze schuld een gelijke som in de kas der afdeelingsbank wilde deponeeren. De bank trachtte hem aan het verstand te brengen, dat een dergelijke transactie

alles behalve voordeelig voor hem zoude zijn. Voor het geld in deposito kreeg hij toch slechts een rente van 6 pct., terwijl voor de leening 12 pct. betaald moest worden. Hij ontving dus *f* 22 en moest *f* 48 betalen, zou dus een verlies van *f* 24 lijden. Hij drong er evenwel op aan, om op de door hem voorgestelde wijze het geld te mogen opnemen, wat dan ook eindelijk werd toegestaan. De hadji redeneerde aldus: Als ik het geld in mijn eigen huis bewaar, zal 't langzamerhand opgaan met inkoopen van allerlei aard. Daarom is het beter het geld op de bank vast te zetten. Om de rente geef ik niet veel. Indien we ons aan de voorschriften van de Koran hielden, zouden wij immers toch voor het uitleenen van geld geen rente mogen ontvangen. Het geld, dat ik leen, kan ik in maandelijksche termijnen afbetalen, maar betalen moet ik; behalve dat ik ingeval van verzuim boete moet betalen of geëxecuteerd kan worden, is mijn naam en eer er ook mede gemoeid. Er is dus een sterke prikkel om mijn verbintenis goed na te komen. En heb ik dan mijn schuld afbetaald, dan bezit ik nog een som van *f* 400 in deposito. Tot zoover de hadji, wiens redeneering van zelfkennis getuigende, niet zoo dwaas is, als zij misschien lijkt. Toch is dit o.i. (van het blad) een bewijs, dat de Inlander een gebrekkig inzicht heeft in hetgeen in zijn eigen belang wenschelijk is. Alzoo de „Perniagan."

Een Arabier geïnterviewd. Aan een Arabier werd gevraagd hoe de houding van Turkije en de Arabieren in N.-I. zou zijn, indien Nederland in den strijd gemengd werd en tegen Turkije partij zou moeten kiezen. O, wij zouden ons stil houden, zeide hij, als wij maar in onzen godsdienst met rust gelaten werden. Wat hebben wij er aan, om mee te doen? De Sultan van Turkije is baas in zijn land en hier in Indië is de Koningin van Holland meesteres en namens haar de Gouverneur-Generaal de baas. Ja, als aan den godsdienst getornd werd, zou 't niet onmogelijk wezen, dat de Arabieren zich verbonden en de Prang Sabil uitriepen, maar de tegenwoordige oorlog is geen godsdienstoorlog, doch een politieke krijg. De Sultan moet maar zelf weten, hoe hij uit dit geharrewar verlost wordt. Van ons, Mohamedanen in Indië, zal hij geen cent krijgen. Wel hebben wij geld voor de Roode Halve Maan over.

Zou hij meenen, wat hij zegt? vraagt hierop de „Perniagan". En zouden andere Arabieren ook alzoo denken?

Achteruitgang van den handel. De handel staat thans nagenoeg stil te Soerabaja, schrijft de „Pewarta Soerabaja." Met Britsch-Indië wordt niets verhandeld en Londen laat niets van zich hooren. Aanvoer van rijst uit Saigon heeft in den laatsten tijd niet plaats meer. De hooge scheepsvrachten zullen daarvan wel de oorzaak zijn. 't Is thans een moeielijke tijd om zaken te doen en af te wikkelen. De booten worden gebruikt voor het transport van troepen; slechts Japansche schepen zijn nog voor vrachtvervoer beschikbaar. Jammer is het echter, dat de meeste van deze booten ouder dan twintig jaren zijn, waardoor de assurantie-maatschappijen geen verzekeringen voor de lading willen aangaan, wat een beletsel is voor het tot stand komen van transacties. Waar zoo weinig verdiend wordt, zou het in de rede liggen, dat de belastingschuldigen voor minder dan in het vorige jaar werden aangeslagen. Het tegendeel wordt dit jaar, althans in Soerabaja ondervonden. In de Chineesche wijk te Pasar Besar zijn de Chineesche handelaren zelfs voor hooger aangeslagen. Iedereen verwondert er zich over, dat de fiscus hiertoe gekomen is. Hebben de wijkmeesters en Chineesche officieren het bestuur dan niet naar behooren ingelicht? Het is toch niet aan te nemen, dat zij zelf niet op de hoogte van den toestand zouden zijn? Of is het de wijkmeesters te doen om een grooter som aan collecteloonen te verdienen? 't Is treurig, maar daarom zou 't goed zijn, dat het Bestuur aan deze onregelmatigheid, die groote ontevredenheid verwekt heeft, de noodige aandacht wenschte te schenken.

Van Vreemde Koloniën.

Anti-Duitsche relletjes in Zuid-Afrika.

De torpedeering van de Lusitania heeft een storm van verontwaardiging ontketend in Groot-Brittanië en al zijn overzeesche bezittingen. Uitte het overvolle gemoed zich in Australië, Nieuw-Zeeland en Canada door een toename van de vrijwilligers, in het moederland en in Zuid-Afrika richtte de woede van het volk zich tegen de Duitsche inwoners. Al liet de stem van personen, wien 't niet duister voor de oogen was geworden — zooals Wells in de Times en Botha in een brief aan 't volk in de Unie — zich ook hooren om op het onrechtvaardige te wijzen, van die onschuldigen tot slachtoffers te maken, de menigte had behoefte aan zoenoffers en sloeg hierdoor èn in Engeland èn in Transvaal tot uitspattingen over, die hier en daar een hoogst ernstig karakter hebben aangenomen.

In de meeste plaatsen van beteekenis van de Z.A. Unie hebben zich ongeveer gelijke relletjes voor gedaan. De Duitschers werden gehoond en getergd, eigendommen werden op groote schaal vernield, het verlies werd al op 2 millioen P.S. geschat. Den 13en begonnen, slaagde burgerwacht en politie den 14en er in weer orde in de massa te brengen, maar intusschen was in Kaapstad, Johannesburg, Bloemfontein, Kimberley, Durban, Port Elisabeth door verwoede volksoploopen reeds veel kwaad gedaan.

De inboorlingen hadden zich van sterken drank weten meester te maken en wie beheerscht dan een Kafferoploop?! Overal zijn D. warenhuizen, kantoren, magazijnen met groote voorraden stelselmatig in brand gestoken. Ook de bezittingen van personen, die geen D. zijn, maar om de een of andere reden er voor gehouden werden, zijn vernield. Zelfs het bureau van de Volksstem te Pretoria is aangevallen, vermoedelijk omdat de redactie indertijd pro-Duitsch is geweest, al is zij nadien ook, met de regeering, anti-D. geworden.

In navolging van de regeering in het moederland en in overleg met deze, heeft die der Unie besloten alle volwassen mannen, behoorende tot een vijandelijke natie, te interneeren. Zij, die tot Britsch onderdaan genaturaliseerd zijn, blijven vrij en worden beschermd, maar zij hebben zich te onthouden van alles wat de gevoeligheid van het publiek zou kunnen prikkelen.

Ook in de handelwijze der D. in Engeland en in de Unie is in zoover overeensteming, dat zij afkeuring uitspreken over wat zij noemen de jongste D. gruwelen of barbaarschheden.

Van D. zijde wordt daartegenover gesteld, dat, wanneer thans een kreet van verontwaardiging over de torpedeering van de Lusitania door Engeland gaat, deze voort komt uit de machtelooze woede, dat Engeland de heerschappij ter zee aan zijn handen ziet ontglippen. De oorlog wordt door D. met niet meer onmeedoogendheid en onbarmhartigheid gevoerd dan Gr. Br. betoond heeft. Admiraal von Tirpitz heeft in December gezegd, dat D. geen oorlog tot het uiterste verlangde, maar Eng. wilde dien wel.

Rubber oorlogscontrabande.

De bepalingen, sedert het begin van den oorlog gemaakt betreffende rubber, hebben eenige malen wijziging ondergaan. In Augustus werden als voorwaardelijke oorlogscontrabande beschouwd de pneus, de caoutchouc-weefsels, en in 't bijzonder die bestemd voor de vervaardiging van bestuurbare ballons en vliegmachines. Eind September voegde Engeland de ruwe rubber daaraan toe, terwijl de uitvoer alleen werd veroorloofd naar Frankrijk, België, Rusland, Spanje en Potugal.

In 't begin van October verklaarde Frankrijk zijnerzijds ruwe rubber tot onvoorwaardelijke contrabande. Kort nadien schreef Engeland aan alle planters, die onder Britsche contrôle stonden, voor hun product alleen naar Groot Brittanië te verschepen, van waar 't niet meer mocht worden uitgevoerd.

Het leek, dat de regeering van Londen de behoefte der Br. nijverheid zoo groot achtte, dat die geheele rubberopbrengst daarvoor behouden moest worden, maar volgens een andere zienswijze was de maatregel er meer opgericht alle invoer naar Duitschland te beletten. Van de 35.000 ton, die Gr. Br. in de eerste semestre van 1914 invoerde, werden 29.000 ton uitgevoerd. In de tweede semestre van dat jaar werd een gelijke invoer meerendeels voor het land zelf behouden. Al heeft nog eenige uitvoer naar Frankrijk plaats gehad, toch is 't niet aan te nemen, dat Gr. Br. de overige groote hoeveelheid zelf heeft noodig gehad of benut. Intusschen staat vast, dat de oorlog de behoefte aan rubber aanmerkelijk heeft doen toenemen in alle landen.

In dit verband geeft de Dépêche Coloniale van 28 April een aanhaling uit Grenier's Rubber News over Ceilonrubber.

Tot half November 1914 had Gr. Br. van Ceilon 7.421 ton betrokken, tegen 5.542 ton over hetzelfde tijdvak in 1913. De invoer van Ceilonrubber in Duitschland toont tot aan het begin van den oorlog een groote toeneming, tot half Augustus bedroeg deze 470 ton, tegen 63 ton over dezelfde periode in 1913. Rusland, dat in 1913 tot half November maar 5 ton had ingevoerd, bracht het over dat tijdvak in 1914 tot 52 ton. Frankrijk klom in dat tijdperk van 7 tot 145 ton. Van de 1352 ton in 1914 in België ingevoerd, hebben de D. er nog een overschot gevonden, men heeft gesproken van 100 ton te Antwerpen.

De beteekenis van de rubber neemt met den dag toe en het gemis wordt buiten Gr. Br. erg gevoeld.

Tegen den D. handel in Kongo.

Een besluit van den gouverneur-generaal van Belgisch Kongo, den heer Fuchs, bindt den strijd aan met den D. handel. Verbod van handel te drijven met D. en Oostenrijksche onderdanen, verbreking van de gesloten contracten, verbod om aan onderdanen der vijandelijke staten verschuldigde bedragen te voldoen, in beslagneming van D. waren bij aankomst in de kolonie. Aan deze en meer dergelijke bepalingen, zooals er meer in de Engelsche en de Fransche koloniën zijn uitgevaardigd, voegt de Belg. regeling er een toe, die wij elders nog niet aantroffen. Debiteurs voor aan D. verschuldigde bedragen moeten zich ten spoedigste van hun schuld kwijten in handen van de koloniale administratie. Uitstel van betaling kan aan onvermogenden worden verleend door den rechter in eerste instantie. Zware straffen, tot 5 jaar gevangenis en 50.000 fr. boete kunnen worden opgelegd voor onttrekking aan de opgelegde verplichtingen.

Deze maatregel wil verder strekken dan de oorlogstijd. Als de vrede niet tot verzoening brengt, zal het in Kongo dus gaan om of B. blijven en de Duitschers gebannen, of D. worden, waarbij er dan wel geen plaats voor de Belgen zal blijven. Weer een punt, om de passivisten te doen wanhopen aan 't wegnemen van alle steenen tot aanstoot voor de toekomst.

Nog steeds de Emden.

In de Weser-Zeitung komt een rapport voor over kapitein-luitenant Mücke, die den 8en Mei na een vijfdaagschen marsch van Elwedsch aan de Roode Zee te Elula was aangekomen, met zijn detachement van 49 officieren en manschappen. Zij vormen de bemanning van de schoener Ayesha, op de Kerstmiseilanden aan den ondergang van de Emden ontkomen, doordien zij zich als landingsafdeeling, tijdens het gevecht meester maakten van de schoener van den heer der eilanden Mr. Ross, en daarin een goed heenkomen wisten te vinden. Na een avontuurlijken tocht was het 50-tal gezond te Elula aangekomen, waarheen de D. consul te Damaskus hun proviand gezonden had. Consul Padel reisde hen vervolgens tot Maan tegemoet, vanwaar een extra-trein hen naar Damsakus zou brengen. De stad zou van de gelegenheid gebruik maken om een Turksch-Duitsche betooging te houden en de helden op grootsche wijze te huldigen. Volgens nader bericht is hun te Aleppo een dergelijke ontvangst te beurt gevallen.

Zullen zij dan naar D. terugkeeren? Wij betwijfelen het. Ons komt het voor echt iets voor deze mannen te zijn, zich dadelijk beschikbaar te stellen om een aandeel te nemen in den krijg om en bij Klein-Azië.

Japan—China.

Volgens mededeeling van het Japansche gezantschap te Parijs aan le Temps is het volgende de korte weergave van de overeenkomst die, na 25 conferenties, tusschen Japan en China is tot stand gekomen.

1o. In Sjantoeng nemen de J. de plaats in van de Duitschers, maar 't gebied van Kiautsjoe keert na den oorlog aan China terug. 2o. In Mongolië en Mantsjoerije worden de bizondere rechten van de J. vastgesteld. 3o. De mijnbouwmij. van Hanjeping blijft onder contrôle van J. kapitalisten. 4o.

de Ch. regeering zal geen gedeelte van de Ch. kusten, havens, eilanden of baaien vervreemden. 5o. Zij zal in de provincie Toekien geen concessie voor werven, kolen-, marinestations of andere milit. inrichtingen geven noch dergelijke inrichtingen bouwen met vreemd kapitaal.

Japan heeft andere, aanvankelijk gestelde eischen, zooals aanstelling van officieele J. raadslieden, aankoop van J. wapenen, bouw van een tuighuis onder Ch.-J. beheer, afstand van spoorwegen, vrijheid van prediking voor J. zendelingen, aangehouden als onderwerpen voor latere besprekingen.

De J. gezant zou le Temps opmerkzaam hebben gemaakt, dat zijn regeering alles heeft vermeden wat zou kunnen indruischen tegen de beginselen van souvereine onaantastbaarheid, gelijkheid van behandeling der natiën en de opendeur politiek. De redactie van 't Fr. blad zegt er niet bij, in hoever zij door deze verklaring overtuigd is geworden. Het eenige doel van de J. regeering zou zijn „voor altijd den vrede in het Verre Oosten te waarborgen". Zij meende dit doel te kunnen bereiken door eenerzijds den nieuwen toestand, ontstaan door den oorlog van J. met D., te regelen, en door anderzijds de goede verstandhouding tusschen Ch. en J. hechter te maken, door regeling van de kwesties, die spanning veroorzaakten tusschen de beide naburige staten.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERATUUR-OVERZICHT.

Badings' Maleisch woordenboek.

Van het bekende Maleische woordenboek van den heer A. H. L. Badings is, te Zwolle bij W. E. J. Tjeenk Willink, de achtste druk verschenen. Het eerste deel bevat het Hollandsch-Maleische gedeelte, voorafgegaan door een korte spraakleer, het tweede het Maleisch-Hollandsche gedeelte. Deze zeer vermeerderde uitgave is bewerkt door den zoon van den samensteller, den Majoor der Artillerie N.-I. leger H. L. J. Badings.

Het boek is — naar de bewerker in een voorwoord mededeelt — niet bestemd voor taalstudie, daarvoor staan vele andere werken ten dienste. Naar volledigheid in den zin, dat ook allerlei in het dagelijksche leven ongebruikelijke Arabische woorden worden vermeld, is niet gestreefd.

Een nieuw werk van den heer P. H. van der Kemp.

De heer P. H. van der Kemp, die bij het klimmen der jaren zich allerminst rust schijnt te willen gunnen, heeft opnieuw een uitvoerige studie in het licht gegeven, onder den titel: Het Nederlandsch-Indische bestuur in het midden van 1817, naar oorspronkelijke stukken. ('s-Gravenhage, Martinus Nijhoff).

Het werk is volgenderwijs ingedeeld: Voorrede (waarin de schrijver o.m. warme hulde brengt aan zijn overleden vriend, den kolonel W. C. Nieuwenhuijsen). — Aanwijzingen der verkortingen, waaronder de geraadpleegde bronnen worden vermeld. — Hoofdstuk I. De opstand in de Molukken onder het bestuur der Commissarissen Engelhard en Van Midelkoop Mei-September 1817. — Hoofdstuk II. De overneming van de factorijen in Voor-Indië krachtens besluit dd. 28 Juni 1817, No. 1. — Hoofdstuk III. De reis der Commissie-Generaal over Java en Madoera dd. 22 Juli—24 November 1817. — Bijlagen. — Alphabetisch register.

Het spoor- en tramwegwezen in Ned.-Indië.

Aldus de titel van een brochure van de hand van den c.i. E. P. Kellenstein, opgenomen in de serie „Onze Koloniën, onder redactie van R. A. van Sandick".

Aangezien het niet mogelijk is in een kort bestek (het werkje telt slechts 48 bldz.) dit veelomvattend bedrijf, grondig te behandelen, heeft de schrijver slechts hier en daar een greep gedaan en achtereenvolgens beschreven: De tot stand koming en omvang van het spoor- en tramwegnet. Financieele en verdere gegevens. — De organisatie der Staatsspoorwegen en van het toezicht op de spoor- en tramwegdiensten. — De spoor- en tramwegwetgeving. — De grondslagen en ontwikkeling van het concessierecht en de overname van de lijn Batavia-Buitenzorg.

Maleisch in het dagelijksch leven.

Bij J. C. auf der Heide te Amsterdam verscheen een boekje, getiteld: Maleisch in het dagelijksch leven. Nieuwe methode om in zeer korten tijd Laag-Maleisch te spreken en te verstaan.

De schrijver, die zich J. Sidoewa noemt, is van meening, dat de meeste reeds bestaande leerboekjes te veel droge stof geven en te weinig wat werkelijk in de practijk te pas komt en hij houdt zich overtuigd, dat met een weinig aanleg en goeden wil, men aan de hand van zijn leiddraad, zich spoedig in het Laag-Maleisch zal kunnen uitdrukken en het gesprokene verstaan.

Teysmannia.

Overzicht van den inhoud van afl. 1 en 2, jaargang 1915. Verfraaiing onzer steden, door H. J. Wigman Sr. — Het Departement van Landbouw in de Bombay Presidency, door Dr. J. van Breda de Haan. — Iets over het bladverlies bij altijd groene boomen, door Dr. J.C. Koningsberger. — De besmettelijke veeziekten, genoemd in de wet op de veeartsenijkunde in Ned.-Indië, door Dr. H. J. Smit (vervolg). — Kinderen der wildernis, door J. Olivier. — De superioriteit van Pararubber, door Dr. M. Kerbosch. — Korte aanteekeningen over kina, door Dr. A. Rant (vervolg). — De groeistrepen op bamboe, door Dr. H. Jensen. — Over de physiologie van het zuigen van de groene schildluis bij Coffea, door P. E. Keuchenius. — Caoutchouc-harsen, door Dr. A. J. Ultée. — Een van de oorzaken van verschillen in kwaliteit bij Hevea-rubber, door Dr. H. Gorter. — Javaansche voedergrassen, door C. A. Backer (vervolg). — Dry-farming, door Dr. C. J. J. van Hall. — Elementaire geologie in het bijzonder van Ned.-Indië, door Dr. E. C. J. Mohr. — Sprinkhanenplagen, door Dr. W. Roepke. — De middelen tot bestrijding van schadelijke insecten, door S. Leefmans.

Tijdschrift van het Binnenl. Bestuur.

De Maart-aflevering wordt geopend met eene beschouwing van den heer W. Frijling, getiteld „Een nieuwe koers". De schrijver bedoelt hiermede een drietal belangrijke bestuursmaatregelen, kort na elkander afgekondigd, voor het gewest Sumtara's Westkust, n.l. een heerendienst-afkoopregeling, een inlandsche gemeente-ordonnantie en een agrarisch reglement.

Mr. J. C. Kielstra geeft het slot van zijn artikel over „De betaling der defensie van Nederlandsch-Indië". In tegenstelling van sommige schrijvers, die ten deze nagenoeg uitsluitend de Europeesche ondernemingsgeest zouden willen treffen, geeft Mr. Kielstra ook de middelen aan, die er toe zouden kunnen leiden om ook vreemden Oosterling en Inlander bij te doen dragen in de kosten der defensie.

De heer D. W. N. de Boer eindigt zijne belangwekkende beschouwingen over de zgn. „Permalimsekten" van Oeloean Toba en Habinsaran. Bij de lezing krijgt men den indruk, dat de schr. deze betrekkelijk jeugdige godsdienstige secte in de Bataklanden, niet zoo onschuldig acht als anderen, die op het bestaan de aandacht vestigden; we meenen, met name, dat het de heer Horsting was, die verklaard heeft, dat de Permalins het Gouvernement volstrekt niet vijandig gezind zijn.

De rubriek korte mededeelingen bevat o.m.: Geld als handelswaar (bij de Papoea's), door W. Frijling. — Het belang van de Zending op Java en die op de Buitenbezittingen (door den heer H. Colijn in de Stemmen des Tijds). — Enkele opmerkingen in verband met de reorganisatie van het Inlandsch bestuur in de Bataklanden, door H. J. Köhler. — Landbezit in Bantik (slot), door A. P. M. — Gewestelijke wetgeving, door K.

Achteruitgang van Banda.

In de Encyclopaedie van Ned.-Indië lezen we bij het artikel Banda den volgenden zin: „Na de intrekking van het monopolie der muskaatnotencultuur is de plaats in welvaart zeer vooruitgegaan".

We brengen dit in verband met het volgende aan de Ind. Mercuur ontleende bericht; wellicht kan de bewerker van het artikel „Banda" in den ophanden zijnden 2en druk van genoemde Encyclopaedie er zijn voordeel mede doen.

„We hebben het vorig jaar Banda bezocht en werden als ieder bezoeker, getroffen door de talrijke teekenen van achteruitgang, schrijft een correspondent aldaar van het Soer. Hbld.

Said Baädilla, de bekende luitenant der Arabieren op Banda, kocht een geheel huis voor de som van....... negen gulden.

Andere huizen kan men huren voor *f* 5 per maand; een aantal andere vindt in het geheel geen bewoners en is dus eigenlijk geen cent waard.

Zoo ziet men allerwegé de sporen van de malaise, naast die van vroegere grootheid. Erkend moet worden, dat een groot deel der schuld voor rekening van de perkeniers zelve komt. Zij hebben, nadat in de tweede helft van de vorige eeuw de kultuur geheel werd vrijgemaakt, weer een kleine herleving gezien der gouden tijden van weleer.

Er werd zwaar geld verdiend en dit verbeterde nog, toen de perkeniers er in geslaagd waren ook op handelsgebied de vleugels wat zelfstandiger te kunnen uitslaan. Maar men deed, alsof het geld niet op kon. Men deed zeer groote uitgaven voor veelal onnoodige dingen; men stuurde zijn kinderen naar Nederland en liet hun daar het goud met handenvol wegsmijten. Toen kwamen de kwade tijden en de perkeniers waren nu als de krekel uit de fabel van Lafontaine, die den geheelen zomer alleen gezongen had.

En thans, zou er nog één onbezwaard perk op Banda zijn?

Banda ligt in doodsslaap, maar toch blijft het bloeien door zijn eeuwige schoonheid, door geen enkele andere plek in Indië geëvenaard. Het is een stukje paradijs, in de eenzame zee gevallen".

De Indische Mercuur.

Het Nr. van 14 Mei opent met een uitvoerig opstel (dat in een volgend Nr. zal worden voortgezet) van den ingenieur R. D. Verbeek (niet te verwarren met Dr. R. D. M. Verbeek), getiteld: „Een tegen de Indische Mijnwet beraamde aanslag". De strekking van het artikel is in weinig woorden weer te geven. De schr. is tegen exploitatie van Staatswege en vóór particuliere mijnen-exploitatie; in onomwonden termen komt hij voor zijne meening uit.

Van den overigen inhoud worde genoemd: Scheepvaartbeweging in Nederlandsch-Indië gedurende 1914. — Statuten enz. der Bataviaasche vereeniging voor den Rubberhandel. — De economische toestand van Hongkong in 1914. — De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

Midden-Celebes—Expeditie.

Bij E. J. Brill te Leiden verscheen: Midden-Celebes-Expeditie. Geologische en geographische doorkruisingen van Midden-Celebes (1909—1910, door E. C. Abendanon, m.i. Deel I. Met 8 fotogravures, 139 autotypiën en 31 tekstfiguren. Met medewerking van het Ministerie van Koloniën, uitgegeven door het Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap.

Blijkens den inhoud van dit eerste deel (een tweede en derde, benevens een atlas zullen nog volgen), heeft de heer Abendanon zijn taak zeer breed opgevat en beloven de resultaten schitterend te zullen zijn. Behalve een Voorwoord en een Inleiding, waarin de schr. rekenschap geeft van het volvoeren zijner plannen, beschrijft hij in dit, typographisch keurig uitgevoerd en mooi geïllustreerd, eerste deel achtereenvolgens: I. De verkenning uit het noorden en oosten van het Latimodjong-gebergte (15—26 April 1909). II. Het Latimodjong-gebergte (van Paloppo tot Kalossi, 8 Mei—12 Juni 1909). III. De Midden-Saädang stroomop, tot Rante Pao (14—22 Juni 1909). IV. Rante Pao tot Paloppo (1—12 Juli 1909). V. De tocht naar het Westen, de Masoepoe-rivier (18—25 Juli 1909). VI. Langs de Mamasa-rivier (26 Juli—14 Augustus 1909). VII. De afvaart der beneden-Saädang-rivier (17—22 Augustus 1909).

De doekoen op Java.

Dr. B. J. Esser schrijft in het Mei-Nr. van „Het Zendingsblad":

De doekoen, die zoowel een man als een vrouw kan zijn, vereenigt in zich de functies van kwakzalver en waarzegger. Het vertrouwen op zijn medische hulp is veel minder gebaseerd op zijn praktische bedrevenheid in het aanwenden van allerlei kruiden en huiselijke geneesmiddeltjes — waarbij men hem of haar den lof niet kan onthouden de praktische ondervinding der eeuwen over te leveren, die metterdaad het vaak bij het rechte eind blijkt te hebben — dan wel haar of zijn kennis van een menigte tooverspreuken en bijgeloovige gebruiken. Tot hem wendt men zich niet alleen bij ziekten, maar ook in alle moeilijke omstandigheden, alsmede kinderloosheid, ongelukkige liefde, bij koop en verkoop, enz. Hij is hierin vaak de concurrent van den dorpsgeestelijke, die juist ook het populairst is, naarmate hij het meest bedreven is in het labyrinth van tooverspreuken enz. Bij het klimmen van den Arabischen invloed stellen vele doekoens er hoe langer hoe meer prijs op hun wijsheid te steken in een Mohammedaansch of althans Arabisch kleed. De eenvoudige Arabische letterteekens zonder meer, door den ongeletterde met grooten eerbied aangestaard, spelen bij zijn geheimzinnige operaties dikwijls een groote rol.

De Indische Gids.

Inhoud van de Mei-aflevering .Over de wijze, waarop de

eerste Indische leening tot stand kwam, door E. A. A. van Heekeren. — Unificatie van de reglementen op het rechtswezen in de Buitenbezittingen, door Mr. F. C. Hekmeijer. — Een belangrijke onderwijskwestie, door J. Habbema. (De schrijver wil voor den Javaan allereerst onderwijs in 't Javaansch en daarna in het Nederlandsch; op de Kartinischolen wordt n.l. van meet af Nederlandsch onderwezen). — De oorzaken van den tweeden Javaanschen successie-oorlog 1704—1708, door A. K. A. Gysberti Hodenpijl. — De Indische justitie contra de pers en een opzienbare veroordeeling (n.l. van den heer M. van Geuns), door E. A. A. van Heekeren. — Varia (De toestand in de Alaslanden. — De voorstellen der Welvaartcommissie. Enz.). — Maandelijksche revue van brochures en van tijdschrift- en dagbladartikelen, zoomede de overige vaste maandelijksche rubrieken.

Weekblad voor Indië.

Tusschen vele oorlogsbijdragen vindt men in No. 51 van het Weekblad voor Indië nog een geïllustreerd artikel: „Een en ander over de bamboehoeden-industrie in het Tangerangsche", door Henri van Wermeskerken. Voorts de afbeeldingen, met bijschrift, van twee door bandjir's weggeslagen bruggen, in het Solo'sche.

Mededeelingen.

Van de Naamlooze Vennootschap „Boeatan":

JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING van Aandeelhouders op *Donderdag 27 Mei 1915*, te 2½ uur, in het lokaal der Vennootschap, Heulstraat 19, Den Haag.

Punten van behandeling

1. Jaarverslag over 1914.
2. Balans en winst- en verliesrekening over 1914. (De stukken liggen ter inzage Heulstraat 19, Den Haag).
3. Benoeming van de leden der financieele commissie voor 1915 en van plaatsvervangende leden.
4. Verkiezing van een nieuw bestuur, wegens aftreding volgens artikel 13 der statuten, van alle leden.

Van de Studenten-Afdeeling Leiden:

Jaarverslag 1914—1915.

In een terugblik op het afgeloopen jaar kan het Bestuur der studentenafdeeling niet dan met voldoening melding maken van de verrichte werkzaamheden.

In het begin van het verslagjaar werden met welwillende medewerking en onder leiding van de heeren Dr. A. W. de Visser en H. W. Fischer bezoeken gebracht aan de tentoonstelling van Japansche prenten en aan enkele afdeelingen van het Ethnografisch Museum te Leiden. Deze bezoeken vonden vele deelnemers en slaagden er in groote belangstelling te wekken voor de talrijke Aziatische kunstschatten, die doorgaans door hun verblijf in het verborgene niet de aandacht trekken, waarop ze wel aanspraak mogen maken.

Toen in April 1914 weer onheilspellende berichten over de pest op Java in Nederland kwamen, besloot ons Bestuur nu ook in het belang van den inlander werkzaam te wezen en het initiatief te nemen tot een inzameling onder studenten van gelden voor de pestbestrijding. Het trachtte voor dit doel samenwerking te verkrijgen buiten onze afdeeling, slaagde hier echter niet in, totdat het eindelijk aansluiting vond bij het inmiddels tot stand gekomen Centrale Pest-Comité te den Haag. Begin Mei werd met de inzamelingen begonnen en het is ons bestuur aangenaam te kunnen melden, dat, dank zij veler hulp, een niet geringe bijdrage namens de Leidsche studenten kon worden overgemaakt.

Ook werd besloten meerdere belangstelling voor het medisch werk in de peststreken te vragen met een lezing, door eene terzake deskundige te geven. De heer Dr. J. J. van Loghem te Amsterdam werd hiertoe bereid gevonden en hield 25 Januari 1915 in het Academiegebouw een voordracht, getiteld „De Pestbestrijding op Java", toegelicht met lantaarnplaatjes. Deze lezing genoot bespreking in de groote pers.

In het Bestuur had eenige wisseling plaats. De bestuursleden G. C. F. Scheffel en W. J. Beck traden door vertrek naar elders uit de afdeeling. In hun plaats werden op de algemeene vergadering van 26 November 1914 verkozen de heeren H. C. Hartevelt en J. J. ten Siethoff. Het Bestuur is sinds dien als volgt samengesteld: H. C. Hartevelt, praeses; mej. N. Worthington, ab-actis; M. A. Bouman, assessor I, J. J. ten Sietхoff, assessor II.

Het past hier een woord van dank te richten tot de uitgetreden leden, die als leden van ons eerste Bestuur de moeilijkste tijden meemaakten van de heropgerichte studentenafdeeling en er in slaagden deze, ondanks de vele moeilijkheden, in omvang en in bloei te doen toenemen.

De hulp, die onze afdeeling ook dit jaar van den heer Harting, penningmeester van het Hoofdbestuur van „Oost en West", mocht ontvangen, was ons een hechte financieele basis, zonder welke de gezonde ontwikkeling niet mogelijk geweest zou zijn. Een woord van hartelijken dank is hier zeker op zijn plaats.

18 Maart 1915 had onze tweede lezing plaats, toen de oud-resident, G. L. Gonggrijp, zoo welwillend was voor onze afdeeling een causerie te houden en „Mededeelingen uit de Bestuurspraktijk" deed. Ook deze voordracht vond in de pers belangstelling.

In den loop van het verslagjaar heeft ons Bestuur pogingen aangewend om ook in andere hoogeschool-steden studentenafdeelingen tot stand te brengen of bestaande studenten-vereenigingen in een afdeeling van „Oost en West" om te zetten. Echter vergeefs. De animo voor een aparte studentenvereeniging is blijkbaar grooter dan voor een vereeniging als „Oost en West", die te zeer voor het behartigen van algemeene belangen is ingericht dan dat ze met bevredigende resultaten kan treden in de voldoening van speciale studentenbehoeften. Dit zal het wel wezen, naast den oorlogstoestand, waaraan men wijten mag den plotselingen stilstand in het tijdperk van reusachtigen groei, dat onze afdeeling doormaakte na haar wederoprichting.

Leiden, 23 April 1915.

M. A. BOUMAN,
h. t. Assessor I.

Geldelijke Verantwoording 1914.

Ontvangsten.

Januari 1. — Saldo in kas	*f* 185.35
Maart 7. — Door tusschenkomst van den heer Beck ontvangen contributie van den heer Busselaar	„ 2.50
Maart 19. — Idem door tusschenkomst van mejuffrouw Worthington van den heer A. Bouman	„ 2.—
Ontvangen van de Dordtsche Bank ingevolge Borderel No. 1	„ 98.—
December 31. — Als voren ingevolge borderel No. 2	„ 30.—
Totaal	*f* 317.85

Uitgaven.

Januari 1. — Aan de secretaresse ter goeder rekening voor administratiekosten	*f* 10.—
Maart 7. — Aan idem ter goeder rekening voor het houden van een gamelang-voordracht	„ 50.20
Maart 19. — Aan idem voor hetzelfde doel	„ 50.20
April 12. — Aan den penningmeester van de afdeeling Leiden voor bijdrage in de lezing van Dr. A. Pulle	„ 32.45
October 22. — Aan de secretaresse ter goeder rekening gezonden voor administratiekosten	„ 10.15
Onkosten voor de inning van contributiën aan de Dordtsche Bank ingevolge borderel No. 1	„ 7.60
Statuaire afdracht aan het Hoofdbestuur der Vereeniging *f* 0.75 van elk betalend lid	„ 35.25
December 13. — Aan de Dordtsche Bank voor onkosten inning contributiën ingevolge Borderel No. 2	„ 1.98
Statuaire afdracht aan het Hoofdbestuur der Vereeniging ingevolge borderel No. 2	„ 8.25
Administratiekosten van den administrateur der afdeeling over het jaar 1914	„ 7.50
Voor het verzenden van 65 briefkaarten, circulaires, statuten, couranten, enz.	„ 2.60
Saldo in kas onder ultimo 1914	„ 101.67
Totaal	*f* 317.85

Afgesloten op 31 December 1914 met een saldo in kas van een honderd en een gulden en zeven en zestig cent.

's-Gravenhage, 31 December 1914.

De Administrateur,
HARTING.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

Uitzending naar Ned.-Indië van machinisten-electricien.

Ter benoeming tot machnist-electricien bij het electrisch bedrijf van de tinwinning op het eiland Banka in Nederlandsch-Indië kunnen derwaarts worden uitgezonden vier personen, onder wie moeten zijn bekwame machinisten met voldoende ervaring op het gebied van draaistroomcentrales, om, zoo noodig, met de zelfstandige leiding van zulk een bedrijf te worden belast, zoomede ervaren electro-technische monteurs met grondige practische kennis op het gebied van hooggespannen draaistroommontagewerken.

Aan de betrekking is verbonden eene bezoldiging van *f* 300 (driehonderd gulden) 's maands, met vier driejaarlijksche verhoogingen van *f* 25 (vijf en twintig gulden) 's maands, alzoo een maximum van *f* 400 (vierhonderd gulden) 's maands, benevens vrije geneeskundige behandeling, zoomede het genot van vrije woning of, bij gemis daarvan, eene vergoeding voor huishuur van *f* 40 (veertig gulden) 's maands.

Aan bijzonder ervaren personen kunnen een of twee verhoogingen boven de aanvangsbezoldiging toegekend worden.

Zij, die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren zich vóór 15 Mei 1915 bij gezegeld adres te wenden tot het Departement van Koloniën, onder overlegging van de vereischte stukken.

Aan de uitzending is verbonden:

a. overtocht voor gouvernementsrekening als passagier der 2de klasse, c.q. ook voor het wettig gezin;

b. eene tegemoetkoming in de kosten van uitrusting, ten bedrage van *f* 1000 (één duizend gulden);

c. voor gehuwden, uitkeering van eene maand activiteitsbezoldiging, als tegemoetkoming in de verplichte huwelijksbijdrage ten behoeve van het Weduwen- en weezenfonds van Europeesche burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië;

d. eene voorloopige bezoldiging van *f* 150 (eenhonderd vijftig gulden) 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië, tot dien waarop de activiteitsbezoldiging ingaat.

(Nederlandsche Staatscourant van
van 29 April 1915, No. 99).

De Minister van Koloniën brengt ter algemeene kennis het Koninklijk besluit van 18 Januari 1915, No. 21, aldus luidende:

„Wij Wilhelmina, bij de gratie Gods Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz., enz., enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 15 Januari 1915, Afdeeling D, no. 72;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel 1.

Naar gelang van de behoefte kunnen door Onzen Minister van Koloniën studenten in de rechtswetenschap, die geslaagd zijn in het candidaatsexamen, bedoeld bij artikel 2, § 2, sub A, van Ons besluit van 27 April 1877 (Staatsblad no. 87), zooals dat laatstelijk is gewijzigd bij Ons besluit van 24 Juli 1901 (Staatsblad no. 195), wier lichamelijke geschiktheid voor den dienst in Nederlandsch-Indië is gebleken en die genegen zijn zich voor dien dienst te verbinden, worden bestemd, om, na behoorlijk volbrachte studiën en na voldaan te hebben aan het examen bedoeld in artikel 141, 2de lid, der Hooger-Onderwijswet, ter beschikking van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië te worden gesteld, ten einde daar te lande te worden geplaatst in rechterlijke betrekkingen, een en ander met inachtneming van de vastgestelde of nader vast te stellen bijzondere regelen voor de uitzending van dergelijk personeel.

De keuze der studenten geschiedt op voordracht van eene commissie van drie personen, allen hoogleeraren of oud-hoogleeraren in de rechten. Bij de keuze zal, behalve op bekwaamheid en geschiktheid, ook op gedrag en karaktereigenschappen zijn te letten.

Artikel 2.

Aan de in het vorig artikel bedoelde studenten kan voor hun verderen studietijd eene toelage worden toegekend naar reden van *f* 1000 (een duizend gulden) 's jaars, als tegemoetkoming in de studiekosten.

Het genot der toelage is afhankelijk van goed gedrag, ijver en vorderingen, ter beoordeeling van Onzen Minister van Koloniën.

Behoudens het in het vorig lid bepaalde, wordt de toelage genoten gedurende ten hoogste vier jaren, welke termijn evenwel in bijzondere gevallen, na raadpleging van de in artikel 1 bedoelde commissie, door Onzen Minister van Koloniën, door wien ook overigens de tijdstippen van ingang en ophouden der toelage worden bepaald, met ten hoogste een jaar kan worden verlengd.

Artikel 3.

Ieder der voor den Indischen dienst bestemde studenten verbindt zich ten genoegen van Onzen voornoemden Minister om, wanneer:

a. zijne bestemming voor den Indischen dienst op grond van slecht gedrag, weinig ijver of geringe vorderingen (ter beoordeeling van Onzen voornoemden Minister) wordt ingetrokken;

b. hij, om welke reden ook, alleen uitgezonderd het geval van welbewezen ziels- of lichaamsgebreken buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van Onzen voornoemden Minister), zijne bestemming voor den dienst in Nederlandsch-Indië niet mocht kunnen of willen volgen;

c. hij er niet in mocht slagen vóór het verstrijken van den uitersten termijn, gedurende welken hij overeenkomstig de in artikel 2 gestelde regelen in het genot van eene studietoelage gesteld is, het examen, bedoeld in artikel 141, 2de lid, der Hooger-onderwijswet met gunstig gevolg af te leggen;

d. hij binnen den tijd van vijf jaren na zijne aankomst in Nederlandsch-Indië, anders dan ten gevolge van welbewezen ziels- of lichaamsgebreken buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Indische Regeering) uit 's lands dienst wordt ontslagen,

terug te betalen wat ingevolge deze regeling uit de Indische geldmiddelen te zijnen behoeve zal zijn voldaan, vermeerderd met tien ten honderd.

Artikel 4.

De verder noodige bepalingen en voorschriften ter uitvoering van deze regeling worden door Onzen voornoemden Minister vastgesteld.

Artikel 5.

De uitgaven uit dit besluit voortvloeiende worden gekweten ten laste van het eerste hoofdstuk der begrooting van Nederlandsch-Indië.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan een afschrift zal worden gezonden aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken en aan de Algemeene Rekenkamer, en dat in de „Nederlandsche Staatscourant" zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, 18 Januari 1915.

(Get.) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,
(get.) Th. B. PLEYTE";

en deelt voorts mede, dat in het jaar 1915 onder de in het bovenstaand Koninklijk besluit bepaalde voorwaarden dertig studenten in de rechtswetenschap, die geslaagd zijn in het candidaatsexamen bedoeld bij art. 2 § 2, sub A, van het Koninklijk besluit van 27 April 1877 (Staatsblad no. 87), zooals dat laatstelijk is gewijzigd bij het Koninklijk besluit van 24 Juli 1907 (Staatsblad no. 195), bestemd kunnen worden om, na behoorlijk volbrachte studiën en na voldaan te hebben aan het examen, bedoeld in art. 141, 2de lid, der Hooger-onderwijswet, ter beschikking van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië te worden gesteld, ten einde daar te lande te worden geplaatst in rechterlijke betrekkingen.

Het ligt in de bedoeling om aan hen, die gedurende vier jaren in het genot van de toelage, bedoeld bij het hierboven afgedrukt Koninklijk besluit, zullen zijn geweest, bij hunne uitzending naar Indië eene vergoeding voor uitrustingskosten toe te kennen ten bedrage van *f* 1500, welk bedrag voor hen, die minder dan vier jaren de toelage zullen hebben genoten, wordt verhoogd met *f* 250 voor elk jaar of gedeelte van een jaar grooter dan een half jaar, dat geen toelage is ontvangen.

Voorts bestaat het voornemen, om aan de aanstaande Indische rechterlijke ambtenaren, onverschillig of zij al dan niet eene studietoelage hebben genoten, bij uitzending eene extra verhooging voor uitrustingskosten toe te kennen van *f* 250, wanneer zij behalve het examen in de Maleische taal ook dat in de Javaansche taal met gunstig gevolg hebben afgelegd.

Zij, die voor eene bestemming voor den Indischen dienst op den hooger aangegeven voet in aanmerking wenschen te komen, zullen vóór 15 Mei 1915 een gezegeld request moeten richten aan den Minister van Koloniën, door tusschenkomst van de Commissie bedoeld bij het tweede lid van art. 1 van bovenstaand Koninklijk besluit (adres prof. mr. J. Oppenheim, Jan van Nassaustraat 87, den Haag).

(Nederlandsche Staatscourant van
11 en 12 April 1915, No. 84).

Opleiding hier te lande voor Commies bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Ned.-Indië.

De Minister van Koloniën maakt bekend, dat veertig jongelieden, waaronder ten hoogste tien vrouwelijke mogen zijn, geplaatst kunnen worden op de te Leiden gevestigde school tot opleiding voor commies bij den post-, telegraaf- en telefoondienst in Nederlandsch-Indië. Van de veertig plaatsen kunnen twintig ingenomen worden door in Indië aangenomen surnumerairs, die voor Gouvernementsrekening naar Nederland worden gezonden.

Worden in Indië minder dan twintig surnumerairs aangenomen, dan wordt het aantal der hier te lande aan te wijzen surnumerairs verhoogd tot het aantal van veertig in het geheel is bereikt.

Voor opleiding komen in aanerking:

jongelieden, die den leeftijd van 24 jaar nog niet bereikt hebben en die in 1915 of 1916, of in bijzondere gevallen, te beoordeelen door den Minister van Koloniën, reeds vroeger het einddiploma hebben behaald:

1o. van eene hoogere burgerschool voor jongens met 5-jarigen cursus of daarmede gelijkgestelde inrichting van middelbaar onderwijs, waarbij natuurkunde als verplicht vak op het eindexamenprogramma voorkomt;

2o. van eene middelbare tweejarige handelsschool, met als onderbouw eene hoogere burgerschool en driejarigen cursus, gymnasium of daarmede gelijkgestelde inrichting van middelbaar of gymnasiaal onderwijs, voor zoover de candidaten een aanvullingsexamen in natuurkunde met goed gevolg hebben afgelegd, welk examen dezelfde eischen als die van het eindexamen eener hoogere burgerschool voor jongens met 5-jarigen cursus in dat vak omvat;

voor zoover de candidaten door eene in te stellen commissie geschikt worden geacht voor het volgen van den cursus en door de geneeskundige commissie van het Departement van Koloniën lichamelijk voor den Indischen post-, telegraaf- en telefoondienst geschikt zijn bevonden.

De verzoekschriften om in opleiding te worden genomen, moeten in de maand Juli a.s. bij het Departement van Koloniën zijn ingezonden, vergezeld van de vereischte stukken.

De opleiding, welke kosteloos geschiedt, vangt aan op 1 October 1915 en duurt 2¾ jaar.

Zij, die in opleiding worden genomen, ontvangen eene toelage van *f* 75 (vijf en zeventig gulden) 's maands, ingaande op 1 October 1915 en eindigende in de maand, waarin het eindexamen met gunstigen uitslag is afgelegd.

Het leerplan omvat, behalve theorie en practijk van de posterijen en telegrafie in den meest uitgebreiden zin, aardrijkskunde, bepaaldelijk van Nederlandsch-Indië, land- en volkenkunde van Nederlandsch-Indië en Maleisch.

De cursus wordt ingericht als volgt:

Eerst 3 maanden, n.l. October—einde December: practische opleiding aan een der Nederlandsche post- en telegraafkantoren; daarna theoretische opleiding voor den postdienst en voor den telegraafdienst, telkens gedurende één jaar; en vervolgens wederom practische opleiding gedurende 4 maanden.

Behoudens vrijstelling, te verleenen door den Minister van Koloniën, mag door denzelden surnumerair niet meer dan tweemaal aan elk der beide cursussen worden deelgenomen, terwijl toelating tot den telegraafcursus niet plaats vindt alvorens het examen voor den postdienst en de bediening der telegraaftoestellen met goed gevolg is afgelegd.

Bij gebrek aan ijver, bij gebleken ongeschiktheid of wangedrag, kan de Minister van Koloniën staking van de opleiding gelasten.

Ingeval een surnumerair zijne opleiding niet voltooit door van zijn wil en toedoen afhankelijke omstandigheden, ter beoordeeling van den Minister van Koloniën, is hij verplicht om de gelden, die aan hem zijn voldaan voor zijne opleiding, onverwijld in 's lands kas terug te storten.

Na met goed gevolg afgelegd eindexamen worden de surnumerairs ter beschikking van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië gesteld om tot commies te worden benoemd.

Aan de uitzending naar Nederlandsch-Indië wordt verbonden:

a. overtocht als gouvernementspassagier der tweede klasse, c.q. met wettig gezin;

b. eene vergoeding voor uitrusting ten bedrage van *f* 1000 (een duizend gulden);

c. voor gehuwde mannelijke personen uitkeering van eene maand activiteitsbezoldiging als tegemoetkoming in de verplichte huwelijksbijdrage ten behoeve van het Weduwen- en weezenfonds van Europeesche burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië;

d. eene voorloopige bezoldiging van *f* 150 's maands, ingaande met den dag, waarop de toelage voor de opleiding ophoudt, en voortdurende, totdat in Indië de vaste bezoldiging ingaat.

Aan de betrekking van commies is, voor degenen, die in Nederland opgeleid zijn, verbonden eene aanvangsbezoldiging van *f* 300 's maands, opklimmende met 2 tweejaarlijksche verhoogingen van *f* 25 en 1 driejaarlijksche verhooging van *f* 50, tot het maximum van *f* 400 's maands.

Na 3 jaren op dat maximum gediend te hebben worden de commiezen, die ten volle voor hunne taak berekend zijn, tot hoofdhoofdcommies op *f* 450 's maands bevorderd, in welke betrekking, na wederom 3 jaren, het maximum van *f* 500 's maands verkregen wordt.

Bovendien zijn de in Nederland opgeleide ambtenaren benoembaar tot de hoogere rangen, als kantoorchef 1ste klasse (bezoldiging *f* 600) en hoofdkantoorchef (bezoldiging *f* 625—*f* 850 's maands).

Aan het beheer van een kantoor, alsmede aan de detacheering op het hoofdbureau, is eene toelage boven de vaste bezoldiging verbonden.

Voorts staat voor hen open eene benoeming tot inspecteur 3de klasse (*f* 400—600), 2de klasse (*f* 700—800) en 1ste klasse (*f* 900—1000), en hoofdinspecteur, chef van den dienst, welke benoemingen echter steeds bij keuze plaats hebben.

Op pensioen wordt aanspraak verkregen bij eervol ontslag na een voor Indisch burgerlijk pensioen geldigen diensttijd van 20 jaren en wanneer de leeftijd van 45 jaar is vervuld.

Het maandelijksch pensioen bedraagt dan ¼ van de hoogste gedurende 2 jaren genoten bezoldiging. Voor elk jaar langer dienst, tot een maximum van 30 jaren, wordt het pensioen voor 20 jaren dienst met 1/20 verhoogd, tot een maximum bij 30 jaren dienst van ⅔ van het hoogste gedurende 2 jaren genoten traktement, als dit niet hooger dan *f* 1000 's maands is. Onder den voor Indisch pensioen geldigen diensttijd telt Nederlandsche diensttijd, die geldig zou zijn voor Nederlandsch pensioen, voor de helft mede.

(Nederlandsche Staatscourant van
10 April 1915, No. 83).

Vereeniging OOST en WEST.
Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Schrijf-, Kopiëer- en Vertaalwerk.
Teeken- en Schilderlessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Lessen in moderne talen.	Ademgymnastiek en hygiënisch spreken.
Fransche-, Duitsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Lessen aan spraakgebrekkigen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Handwerklessen.	Dame als Lectrische of Dame van gezelschap.
Paedagogische adviezen	Kinderjuffrouw in Indië.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Ieplaan 11.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs enz.

☞ Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, van Lumeystr. 100,	's-Gravenhage,	Javaansch, Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46,	Leiden	Javaansch, Maleisch, Madoereesch.
C. LEKKERKERKER, Insp. Inl. Onderw. Witte Singel 92.	„	Maleisch, Javaansch, Madoereesch, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië.
H. TH. KAL, Laan van Meerdervoort 239	's-Gravenhage,	Javaansch, Madoereesch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Nachtegaalstraat 10,	Utrecht,	Maleisch. Soendaneesch. Battaksch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, Heulstraat 17, Den Haag zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.**
door J. H. en H. B.
Prijs: 1 exemplaar **f 0.10.** 50 ex. **f 2.80.**

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 2.20** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

b. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.**
door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent.** 50 ex. **f 2.—;**

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 1.55** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:
De Kolonie Suriname, door REMAN IRÜS;

II. **De Kolonie Curaçao,** door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás" te Curaçao.
Prijs per exemplaar **f 0.25** en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.15** per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.